

Mantelzorg, cultuur en diversiteit

Mantelzorgers in Nederland hebben allerlei verschillende etnische en culturele achtergronden. Hoe meer de cultureel-etnische achtergrond van mensen verschilt van de Nederlandse, des te lastiger het is om deze mantelzorgers te betrekken bij de bestaande ondersteuningsvormen. Dat is zorgelijk omdat juist deze groep vaak nog meer overbelast is dan andere mantelzorgers en bovendien snel groeit. Ook Ypsilon worstelt met dit probleem en zoekt naar wegen om mantelzorgers met diverse culturele achtergronden beter te bereiken.

Alle mensen hebben een culturele achtergrond, of je nu in Nederland bent geboren of elders. Deze achtergrond bepaalt, vaak zonder dat we het beseffen, hoe we naar het leven kijken en ermee omgaan. Opvattingen over goede zorg kunnen daardoor verschillen. Het Nederlandse zorgbeleid en zorgsysteem zijn doordrenkt van culturele waarden waar we ons nauwelijks bewust van zijn. Zo hechten we in Nederland de grote waarde aan autonomie en zelfredzaamheid, ook als men afhankelijk van zorg wordt. In andere culturen is zorg uit handen nemen weer belangrijker.

Verwachtingen

Daarbij kunnen taal, religie en de breuk in de levensloop door migratie de kans op onbegrip tussen professionals en allochtone mantelzorgers vergroten. Miscommunicatie en verschillende verwachtingen bemoeilijken de communicatie. Een verpleegkundige verwacht bijvoorbeeld van mantelzorgers een vraag om ondersteuning bij de alledaagse zorg, terwijl de mantelzorger hoopt dat de hoogstaande medische kennis in Nederland de patiënt beter kan maken.

Misverstanden doen zich ook voor omdat mantelzorgers onderling verschillen. Voor vrouwen van Hindoestaanse komaf geldt bijvoorbeeld dat het 'ik' ondergeschikt is aan het 'wij', terwijl vrouwen met een christelijke achtergrond het 'ik' hoger in het vaandel hebben

staan. Ook generatieverschil brengt andere opvattingen over zorg met zich mee.

Hulpverleners hebben meestal geen diepgaande kennis van dergelijke verschillen op basis van cultuur. Zij hebben een globaal beeld van 'de allochtone mantelzorger' met bijbehorende stereotiepe verwachtingen als: 'Zij lossen de zorg in eigen kring op'. Meer gedetailleerde kennis over de relatie tussen cultuur en mantelzorg is nodig.

Geen paniek

Tegelijkertijd zijn cultuur en afkomst natuurlijk niet de enige factoren die recht doen aan individuele mensen. Maar al te vaak worden mensen met andere culturele achtergronden juist te véél geïdentificeerd met hun cultuur en worden ze gereduceerd tot ééndimensionale wezens. Terwijl 'een allochtoon' natuurlijk ook gewoon een man of vrouw is, oud of jong, hoog- of laag opgeleid, gezond of ongezond. Het is belangrijk oog te hebben voor al deze aspecten, bij mensen van welke culturele achtergrond dan ook.

Vaak ontstaat er een soort paniek als het om deze onderwerpen gaat. Hier enkele simpele regels die voor ons allemaal gelden, ongeacht onze culturele achtergrond:

- Wees nieuwsgierigheid, kritisch en open bij communicatie met wie dan ook.
- Je hoeft geen handleiding 'Omgaan met etnische minderheden' in je hoofd te hebben. Als je iets niet begrijpt, vraag het dan gewoon!
- Besef dat culturele categorieën niet zaligmakend zijn. Er zijn ook binnen dezelfde cultuur grote verschillen. Er is al een cultuurverschil tussen een Amsterdammer en een Rotterdammer, tussen een gelovige uit Brabant en een uit Staphorst en tussen een rijke familie en een bijstandsgezin.

Jolanda Brunnekreef